

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelband aus verschiedenen Heften - Cod. Ettenheim-Münster 377

[S.l.], [17./18. Jahrh.]

Praecapta de sanitate ex schola Salern

[urn:nbn:de:bsz:31-133209](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-133209)

17
Præcepta Generalia de
Sanitate conseruanda ex
Schola Salernitana Contracta.

Galenum Regi scribit Schola tota Salerni
Si vis incolume, si vis se reddere sanus
Curas tolle graues, irasni crede prophanus
Parec mere, in nato parum, n' sit tibi panis
Surgere post epulas, somnum fuge meridiana
Ne micul' retine, ne comprime fortiter anus
Hæc bene si serues, tu longo tpe viues.

Si tibi deficiant medici, medici tibi fiant
Hæc tria, mors hilari, requies moderata, diæta.

De aere.

Lucidus ac mundus si ritè habitabilis aër
Infectus neq; siccus, nec olens fœtore corac.

De aqua.

Potus aqua sumptus comedenti incommoda præstat
Hinc friget stomachus, Crudus et induribus.

De lauatione manuum.

Si forte vis long, abluc saepe manus,
Hinc post mensam sibi conferunt munera vina
Mundificat palmas, et lumina reddit acuta.

De vini Qualitate.

Vina probantur, odore, sapore, nitore, colore:
Si bona uina uina cupis esse hæc laudantur in illis
Vitia, formosa, et fragrantia, frigida, fœca.

Corpora plus augent sibi dulcia, candida u
si uinum rubrum nimum qd dicitur
venter stipatur, uox limpida sanctificat
Grignis et humores melius uinum melioris
si fuerit nigrum, corpus reddet sibi pigrum,
vinum sit clarum, vetus, subtile, maturum
de bene lymphatum, saliens moderamine, sumpt

De Musto

proruocat urinam mustum, cito soluit & inflat
Impedit urinam mustum, soluit cito ventrem
Hepatis emphrasin splenis generat lapidemqz

Bis duo uippa gaudet, mandata dentes, dat autem
vicium, quod minus est implet, minus quo abundat
si nocturna tibi noccat potatio uini,
Mustubina nona rebitas, et eris medicina.

De Salvia & Ruta

Salvia & Ruta, faciant tibi poula suta,
Adde Rosa florid, minuundqz potenter amorem

De Cereuisia

Non audum sapiat Cereuisia, sit bene clara
Ex granis hi sorta bonis, satis ac ueterata,
De qua potetur stomachy, non inde grauat

De Cereuisia et dicto.

Callos humores nutrit Cereuisia, vires
pruocat & augmentat carne, generatqz cruor
proruocat urinam, ventrem quoqz molliet et inflat
Infrigidas modicum, sed plz de siccat aceto
Infrigidas, macerat, melanich. dat, sperma mior
Siccas inflat nemos, et pingua siccat.

De uris

De viuis.

qua recentia, uina rubentia, pinguis iura
Cum similia pura natura sunt ualidiora.

Cibi nutriendes et impinguoscentes.

Nutrit, et impinguat viticū, Lac, casei, insana
Testiculi, porcina caro, cerebella, medulla.

Dulcia uina, cibus gustu inuendior oua
Porcilia et fies matura, uuaq; recentej.

Cibi melancholici.

Persica, poma, pipra, lac, casei et caro salta,
Et Cuiua caro, et Aporina, Caprina, bouina,
Hec haec bile nocent, suntq; infirmis nocitura.

modus seruandq; arte. cibū sumendū

Tu nunquam comedas stomachū nisi noueris ante
Purgatū, uacuuq; cibo que sumpturis ante,
Socula sunt de desiderio id poteris cognoscere certo
Et ac fist signa tibi subtilij in ore dicta.

modq; ante bibendū.

non bibe, n' hians, non comedas saturatus:
Et litis atq; fames moderata bonū medicamen,
Si super excedant, important laque grauamen.

De Quante Cibi.

Pone Quae Metas, ut sit tibi longior aetas,
Et Medicus sals, pauus de morte. Ceuatur,
Credo singularis alimenton
Singula post oua, pouula hunc noua.

post pisces tua sit, post carnes caesq; adis,
Prima nox prodest, nocet altera, 3tia mors est.

Quomodo 4. sporibus anni ordo
in cibis servandos.

Temporibus veris modicum mandere iubeis,
Sed Caer arboribus dapibus nocet inmoderatis,
Autumni fructus caueas, ne sint tibi luctus,
De mensa sume quatenus vis tempore bruma.
Quomodo mandendum est bibendum?

Inter mandendum sit sapere parumq; bibendum:
Vt miris agros non inter secula potes,
Si sumas omni, molle sit, atq; nouum.

De Qualitate panis

Panis non calidus, nec sit nimis inuelutus,
Sed fermentatq; oculatus, sit bene coctus,
Et salis modice, ex granis ualidis electus,
Non comedas crusta, cholerae ga signis aduersis,
Et panis salis, fermentatus, bene coctus,
Purg sit sanus, non talis sit tibi uanus.

De Qualitate ciborum

Lixia fouent, sed rixia nocent, affata roerunt
Acria purgant, cruda sed inflant, saltaq; Lixia

De Carne porcina & vitulina

Est porcina caro sine viro peior vitulina
Si uinum bibuis, tunc est cibus, et medicina
Carne porcina cum cepis fuit medicina

Ilia porcorum bona est, mala sed reliquorum.

Sunt Nutritiva multum carnes vitulina
partes comestibiles quadrupedum

Corda Scillarum sunt auctio triticiana
Splen quoque Splenetici, et mansi saepe salubri
diffundentur edi renes, nisi solius Radici.

De volucribus ad Epus salubritatis

Sunt Cora Gallina, capro, turbur, sterna, Columba
Quiscula cum merula, Phasianus et Ortygometra
Frigella, perdix et Otis, Tremulga et Amarella.

De Anate Fluviatili

Fluviatilis anas: quanta dulcedine manas
Ei mihi cauisse, si ventri graua dedissem,
Sed bene conseribes quardanas n' renouisset anas.

De Anseribus

Ansa sibi con mensis, campis Schelou,
Ansa petis Bacchi mortua, vicia lacum.

De Inferioribus Animantium

Exeritur tarde cor, concoquitur quoque dure
Sic quoque ventriculus, in exteriora probantur:
Reddit lingua bono Nutrimens medicina
Concoctio facilis est pulmo, cito labit ipse.
Est melius est cerebrum gallinae quam reliquorum.

De partibus Anseris

Est laus hepatis, nisi Gallinae vel Anatis.

De piscibus in genere.

Si pisces molles sunt, magno corpore salces.
Si pisces duri, parvi sunt plus ualiduri.

De piscibus in specie.

Leuius et perca, Saxaulis, et albica, linea
Plagitia, et Goranus, cū Arpa, galbio, Trutta
Grada dabunt pisces hi pro reliquis alimentis.

De Anguillis et alio.

Piscis Anguilla sunt praua si comedantur.
Quia phytocen n̄ ignorant hoc testificantur.
Caseus anguilla sunt praua si comedantur.
Vt tu saepe bibas, et rebibendo bibas.

De Saporibus, et eorum Qualitatibus.

Hic feruare vigent, tres salis, amari, acri.
Albet acetosi, sic stupans, ponticus atq;
uncti et insipidi, dulcis dant temperamentum.

De Compositioe Condimenti Lapidissimi.

Salvia, sal, vinu, piper, allia, petroselinu
Fit salsa ea illis, nisi sit commixtio salsa.

De Sale eiusq; virtute.

Vas condimenti praepari debet edenti.
Sal virg refugari, quod n̄ lapidumq; laporal.
nam Lapis eia male, qua datur absq; sale
grunt res salsa vna, emenq; minorant.
Et generant habie, puritib; sine figore.

De Cera.

Qua magna Cera donato sit mea penna,
Vt his nocte leuis, Et tibi Cera breuis.

Cera

Genere. Canna brevis, vel canna levis sit ratio molesta,
magna nocet, medicina docet, res est manifesta.

vs uiles panis, a potibz incipe canna.

De Dieta.

omnibz affueat inbeco seruare dieta.
quod sic esse proba, nisi sit mutare necesse,
si Hippocrates testis, quonia legz mala pestis,
Fortior hac meta est medicina certa dieta
Quam si n' uires fatue deqis, et male curaj.

De modo instituenda dieta.

caute, quid et qdo, qntm, quobz, ubi, recta
Debent hac medico in victz datione notari,
Qualitate male conueniens ingredatur iter.

De duoru Qualitatibz.

non vult mentiri, qui vult pro lege teneri,
quod bona sunt oua candida, longa noua.
ac tria sunt norma, Verxalia id meliora.

De lacte pro laborantibz pulmone.

ac Ethicis sanu caprinu, post Amelinu
de Nutritiuu plus omnibz est Asininum
ply nutritiuu vacinu, sic e. ouinu,
si febrat caput, et doceat West bene sanu.

De Butyro, et Sero

terit et humedat, soluit sine febre Butyrus,
humiditq lauas, penchat, mundat quozq Seru.

De Natura Casei, et roxa eigod
Caseus est gelidus, stipans, crassus, quoque durus,
Caseus et panis sunt optima serua Lanis,
Si u' sunt Lanis, dunt illu' u' iungito panis.

De utilitate Casei.

Ignari medici me dicunt esse nocuum:
At non ignorant, cur nouimenta fecerit,
Languenti stomacho caseus addit opem.
Post cibum sumptis, terminat ille dapes,
Cui physical' u' ignorant, hoc lesignat.

De Mucibus, pypis, & pomis

Adde pypis potu, mixta est medicina ueneno,
Herb' pypa nra pypis, sine uix, & pypa uirus,
Si pypa sunt uirg, sibi maledicta pypis,
Quem coquis antidotus pypa sunt, sed uida ueneno
Cruida grauant stomachu, releuant h' cocta graua
Post pypa oia potu, post pomu uade fecatu.

De Cerasis

Cerasa si comedas laurunt tibi grandia dona,
Expurgant stomachu, nules lapide' tibi totid:
Sibi melior toto corpore sanguis erit.

De prunis, et eorum uirtute

Frigida s' lacant, multum profunt tibi pruna.

De moris

Mora s' itim pellis, recreant cu' fauibus uida.

De malis

De malis

Paria tu m
Amore sic est
Nofula noz
Politas uue
Sol fcaue llo

De ficu

Pectus languen
In uentur cran
Mudis, et impio
Dropra, tumor
Nage papaur

De roxa

Adicuis uene

De Mespile

Multiplican m
Mespila dura pl

De per

Pard' caedando
Et inflatim cu

Pellib' adiat

De Pa

Manducare fa

De Pa

Quid pash
Hanc illa pa
Inferat coic

De malis persicis; et vuis passij.

Persica cum musto vobis datz orine gusto
Remire hic est mos nuicqz lociando facemas
fragula non soleni, suffi uales, est bona remi
stilitas vna sine granis, et sine pelle,
dat leuare litum icteris, Choleraqz calore.

De ficibus.

Pectus lenificans frig, ventremqz relaxans,
Seu dantur cruda, seu cum fuerint bene cocta,
Nutrit, et impinguat varios, curatoz tumores,
Scroph, tumor, glandes eig cata plesmale cedunt,
fungo papauer ei contracta foris tenet ossa.

De roxa eorunde

pediculos, Venereqz fauis, sed cuilibet obstat.

De Mespilis et earu' Qualitate.

Multiplicans mictu, ventre dantescula strictu,
Mespila dura placent, sed mollia s' meliora.

De Persis

Persis laudandus hic decreuimqz, ac reprobandus:
Est inflasimus cu' pellidqz atqz noiuus:
Pellibz ablati sunt bona sua latij.

De Fabis

Manducare faba' caueas, parit illa podagra.

De Passinaca

Quod passu' tribuat est Passinaca vocata:
Stamen illa parit nutrit, qe n' subacuta,
Conferat coitu, n' est ad mensura multa.

De Rapis.

Rapa vivat stomachum, novit producere venas
prouocat vrina, praestatq; in dente ruina,
Si male cocta datur, sibi torsio sic generatio.

De Herbis in gre.

Ius Heru, Ciarudq; bonu, substantia praua

De Linapi

Est modicu granu, calidu, siccumq; Linapi
Est lachrymas, purgatq; caput, solitq; venenu

De Faniculo, et grano Anisi.

Semen Faniculi pellit, Spiracula cui:
Dis duo dat marathru, febus fugat, atq; venenu
Et purgat stomachu, lumen quoq; reddit acutum
Vixit faus, ventris flatuq; repellit;
Emendat visu, stomachu confortat Anisu.
Copia dulcoris Anisi fit melioris.

De Anetho, et Coriandro.

Anethu ventos prohibet, minuitq; tumores;
Ventre repletos prauis faus ee minores
Confortat stomachu, ventu remouet coriandru.

De Violis

Rapula dicuntq; capitis dolor, atq; graeco
purpurea dicunt viola curare caducas.

De flore Sambuco

Sambuci floris, Sambuco sunt meliores,
Nam Sambuco sct, flos redolere solet.

De Croco

Confortat Croco dicitq; latificando.

Arty defecto.
De
Vind rotatu
Hicor' Cereu
Genus Comina
De
Dicit Borrage
Arbitros aug
De
Ius aulis solu
Hicor' quado
De
Sila perim
De
De Pulua laco
De stomachis ca
De la
De lapis medicu
pessis n' ee so
Plegmaticis ue
Ior modicu la
Custetur homo
Custetur lapis
Ius pians ca
De
libit facundas

22
Arto defectos reficit, hepares reparatq.

De Herba Buglossa.

Vinum potatū quo sibi macerata Buglossa,
Marore Cerebri diuino auferre periti,
Fertur conuulsas decubitus reddere lectos.

De Borragine.

Dicit Borrago, gaudia semper ago:
Cardiacos aufero, Borrago gaudia confert.

De Caulibus.

Ius caulibus soluit, cuius substantia stringit:
Purgat quando datur, ventris laxare paratur.

De Sicla gal. de la Bese.

Sicla parum nutrit, ventris condignat, et urget.

De Spinachia

De Cholera leuo Spinachia conuenit ori,
Et Stomachis calidis huius ualere est amari.

De Lapis

De Lapis medici non consentire uidentur,
Felicibus uero esse bonas, aut esse Galeng
Phlegmaticis uero multum putat esse salubres.
Non modicum Lanas, Asclepius afferit illas,
Præsertim Stomacho, pulcherrimæ creare colore,
Contribis Lapis loca denudata capillis,
Sape fricans capitis, potius reparare deore.

De Porcinis

Reddit facundas mensuræ perlapere puellas

Manantiaq; potest naris retinere cruore
Fungus si naves intersg medicamine bali.

De Siler montano

Siler montanum n' h' tibi lumen vana,
Dat lumen clarum quamvis gustu sis amara,
Lumbricosq; necat, digestinaq; reportat.

De Cariochillo

Appositu' cancri' tribu' cum melle medetq;
Cum vino potu' lateris sedare dolore',
Saepe solet vrita', si' nebis desuper reusa',
Saepe solet vomitu', ventridq; venere solutu'.

De Malva

Dixerunt Malva' veteres quod molliat alium
Soniq; radices Esaga, solvunt tibi faeces;
Quelua' moverunt, et fluxu' saepe dederunt.

De menta

Mentisq; menta, si' sit depellere lenta
ventris lumbricos, stomachi, vermesq; noxia.

De Salvia

Cur moriatu' h'os, cui salvia crescit in herbis
Contra vim mortis, n' est medicamen in herbis;
Salvia confortat nervos, manuumq; tremore,
Tollit et sig' aze febris acuta fugit.

Salvia lactorendq; Lauendula, primula verig
Nasturb. Athanas, haec sanant paralytica membra,
Salvia saluatria, sua conitiativa.

De Ruta

Nobilis est Ruta, quia lumina reddis aucta,
quartio ruta

quartio ruta
ruta vixi reat
ruta fait laq
quartio ruta
De
Epis dat somn
Klig amen Cullio
U hupim veteru
pellit quemon
maibq; et mor
De
Hoffoy purgan
de pulmonis og
pustibq; cariniu
De Enalla
Cula ampara
Cum succo rub
firmant dunt
De
Cum vino Chote
Appositu' veler
De
Pberg per
Confortat per
Cant' pulmonu
vino potat

auxilio Eula vir quippe videbit ante:
Rula viris venere minuit, mulieribz addit
Rula facit castu, dat lumen, et ingriti assum,
Coctaqz Eula facit de pulicibz Lora lula.

De Urtica

Urtica dat somnu, vomitu quidq, lollit, et usqz
Urticqz semen Calicij cum melle dmedetur,
Et suffim veteri curat si sape bibat;
pellit quemonis frigg, ventrisqz tumore
omnibz et morbis ea subvenit articuloz.

De Staphylo

Staphylo purgans herba est a peccae pplegma,
Et pulmonis org cum melle coquenda iugata,
Urbibz caimiu fertur praebare colore.

De Enula Campana

Enula Campana reddis praecordia lara:
Cum Succo Rula, Succi si sumitur huius
Affirmant dupli, quod prois potio talis.

De Pulegio

Cum vino Cholera nigra potata regellit
Apposita utere dicunt sedare podagra.

De Scabiosa

Urticqz per se rescit pretiu Scabiosa
Confortat pectz, quod deprimis agra senectz,
Lenis pulmonu, tollit lateruqz dolore,
Vino potata, virus sic evanatur.

De Abrotano.

Abrotano crudo Stomachi purgabit humor.

De Nasturtio. gall. Du Creston.

ellig succi crines retinere glautes,
ellig affert, densiq; auare dolare,
Et squamas huius purgat cu melle peruncto.

De Chelidonia. Gall. De l'Elclair.

Cecatis pullis hac lumina mater hirundo
q; plenis ut scripsit, quamuis sint enula reddi
nt.

Du Saule.

Auribus ingurg vermes succi neal huius
Cornea verrucas in aceto cata resoluunt,
Promouit in succo glos partu desinit huius,
Fustibetq; venis cunctas laedit stimulantis,
Et sic desiccet, ut nulla creatio fiat.

De Absynthio.

Conferat uermes et cary pectoris omnes
Serpentes nidore fugat, bibituq; veneni,
Auris depellit lumbu cum felle bouino.

De Piperis et Zingibere.

Quod piper est nigrum, best dispoluere pigrum
phlegmata purgabit digestinaq; inuasis.
Leuco piper stomacho praedest, suffi atq; dolent
Vile, prouenit motu, febrisq; ligat.

De Zingibere.

Zingiberante datu morbu fugat iniecerunt
Postq; datu mollis, ventris fastidia tollit.
De somno

De Lor

De breuis, ac
Febri, pignori
Hac huius prouenit
De lichen

Quatuor ex uent
pary, dyora
probat q; h
Contra

Alia ruta, p
quoniam dnt
pro con

aria mare man
lari illa motum
ludat crines p
conferant cereb
de tale, ita, p

pro d

capitis dolo
i polu nimio, m
peris q; h
tenora q; h
colla cocta, m
hinc enim credi

De Somno meridiano

Si brevis, aut nullus tibi Somnus meridians
 febris, pigrities, Capitis dolor, atq. Catarrh,
 Haec tibi proueniunt ex Somno meridiano.

De Retentione ventri in Corpore

Quatuor ex uento ueniunt in uentre Retento,
 Spasmus, Hydrops, Colica et vertigo, hoc res
 probat ipsa.

Contra pestes S. ueneni.

Allia, ruta, piper, Raphan, cum Theriaca, mag
 seruantur Antidotu gra mortale ueneni.

pro confortando Cerebro.

Cumira mane mang gelida muliens laues unba,
 ita illa modicu pergas, modicu sua membra
 Extendas, crines peccat, dentes frices, illa
 confortant cerebrum, confortant coetera membra,
 Ole tale, sta, marse, uel I. frigere minute.

pro dolore Capitis.

Si capitis dolor est, ex potu Lympha bibat,
 Ex potu nimio, nam febris aucta creatur.
 Si uerbo Capitis, uel fons aslu tribulatur,
 Tempora fonsq. simul moderate sepe fricent,
 Inuicta casta, nec non calidag. lauentur,
 Sedud enim credunt capitis piasse dolori.

Causa surditatis.

Et max post cecid' dormire, nimisq' moueri,
Ista grauari solent auditu, Ebrietatq' .
post carnal' habitis, aut passis mille meatis .

De Tinnitu aurium

Motus, longa fames, vomitus, perussio, Lass, .
Ebrietas, frigus, Tinnitum causat in aure .

Oculis quae nocent

Balnea, vira, vena, ventis, piper, allia sumy,
Portul in Capis, faba, lens, fletusq' Therapi,
Sol, Pituitusq', ignis, labor, ictus, aumira, puluis,
Ista nocent oculis, sed vigilare magis .

Oculos recreantia.

Fons, speculid, gramen, haec dant oculis releuari
Mane igit' montes, sub sero ingreto fontes .

Aqua distillata pro oculis.

Taniculq', verberna, rosa Helidonia, Ruta,
Ex istis aqua fit, qua lumina reddis acuta .

Receptus contra 'dolore' dentium

Sic dentes serua, porrorid' collige grana
ne carcas skure, hac in usquiamo se ure,
sicq' per imcotu, gumu cape dente remouit

De Emu.

Nux oleu capitis frigusq', anquillaq' potus
Et pom

Et pomu' crudu' facit hominē fore rancidū.

De Catharris

Si una, virgula, calcas dape, sub labora
Inspira calidū, medicū bibe, comprime glatu,
Vale bene tu serua, si vis depulseri Rheuma,
Si fluat ad pectus, dicatur Rheuma, catarrhus,
Branchy, ad ad gūtes, ad nares esto Coryza.

De Curacōe Fistulae.

Auripigmento, Sulphur miscere memento.
Sic decet apponi, calced' coniunge Saponi,
Quatuor haec misce, commicatis quatuor istis
Fistula curat, quater ea his si repleat.

De Spodio pro vulnere.

Si cruor emanat, spodium sumptū cito sanat.

De vno officio, dentium, vnanū Corpis
humani

Officij ex dentis, bis centenisq; nouenis,
Constat homo; Denis bis dentib; et duodecim;
Et tercentenis decies sexa quinq; venis!

De 4. Humoribus

Quatuor humores in humano Corpore constant,
Sanguis cum Cholera, Phlegma Melancholia,
Terra Melancholicaj, aqua confert; pituita
Sic Sanguinis. Cynea vlt Cholera.

De sanguineo humore.

Natura pinguis isti sunt atq; iocantes,
Humoresq; nouos cupiunt audire sequentes,

Hos vero et Paucis delectant, serula, rig
Et fauis hos hilares, et dulcia verba loquentes
Omnes hi Studiis habiles sunt, et magis apti.
Qualibet ea caa n hos facile excitat ira:
Largi, amans, hilari edens, rubeiq coloris
Carilans, carnosus, Latis aures, atq; deniq;

De Cholericis humore.

Est et humor Cholericus, qui competit impetuoso
Hoc gens est hominum cupiens excellere, cum
Hi leuiter diuunt, multum comedunt, cito crepant
Inde et magnanimiti sunt, largi, iura petentes
Hirsuti, fallax, irascens, prodiga, audax
Actusq; grauitis, sicq; cruceiq coloris

De Phlegmatico humore.

Phlegma dabit vitres modicas, laticq; breues
Phlegma fauis pingues, sanguis reddit medicas
Vicia n studio vadunt, s; corpora somno,
Sensus hebes, tardus motus, pigris, somnus,
Et hic somnolentq; piger in sputamine multq;
Et huic sensus hebes, pinguis fauis, color albus.

De Melancholico humore.

Resbat adhuc tristis, cholera praesentia nigra
Quae reddit prauos, per tristes, pauca loquentes:
Hi vigilans Studiis, nec mens est dedita somno
Seruans propostum, tibi nil reputant fore dubium
Inuidus et diuisus, cupidus, deatrag; denariis,
Non capere fraudis, timidus, luteiq; coloris.

De Colore Temperamenti

Hi sunt humores qui praesentant quinque colores
omnes

omnibus in rebus de phlegmate fit color albus
 Sanguine fit ruber, cholera rubra, quocirca
 Corporeis fuscis bilis dat nigra colorem.

De Signis abundantia sanguinis.

Cum peccat Sanguis facies rubet, extat oculus,
 Inflandur venter, corpus nimisq; gravatur,
 Etq; frequens pulsus, plenus, mollis, dolor ingens,
 Impulsus frontis, fit dissipatio ventris,
 Siccaq; lingua, sitis, et oia plera rubore,
 Dulcor adest Sputi, et acria dulcia quocirca.

De Signis Bilis Dominantis.

Causat cholera, deatra dolor, aspera lingua,
 Tinnit, vomitusq; frequens, vigilantia multa,
 Multa bilis, pinguisq; caecis, forsis ventris,
 Nausea fit morsus cordis, languescit vasis,
 Pulsus adest gracilis, durus, veloxq; calescens,
 Acri, amaritudoq; os, invidia somnia fingunt.

De Signis pituita Dominantis.

Phlegma supergrediens proprias in corpore leges,
 Et facit insidius, fastidia crebra, salivae,
 Costarum, Romachiae simul, occipitibusq; dolores,
 Pulsus adest rarus, tardus quoq; mollis, inanis,
 Peraccedit fallax, phantasmata, somny aquosa.

De Signis melancholia Dominantis.

In moru pleno du fax in corpore regnat,
 Nigra cutis, pulsus durus, tenuis et rarus,
 Sollicitudo, timor, tristitia, somnia, terra,

Accumbentibus, Sapor & Santaminis idem,
Lustagz praecipue somni, vel sibilat aures
De atate Sanguinis mitterdi, et de
eiusdem missionis utilitate.

Temp Septemqz uia phlebotomion petit annis
Spiritus enim exis nimis per phlebotomia
Spiritus ex vini potu mox multiplicatur,
Humoribusqz cibo damnum lente reparat;
Lumina clarificat, Siccitat phlebotomia,
Mentes et cerebrum, calidas facit ego medullas
Viscera purgabit, Stomachum, ventriculū coëruet
Humor dat lenis, dat somnum, Siccitat tollit,
Fuditqz vocat, vires producit, et auget.
Dies quo mitterdi sanguis, et quo
impedendum.

Tres insunt istis Maius, September, Aprilis
Et sunt Lunares, sunt velut Hydra dies.
Prima dies primi, postremaqz posteriori,
Nec sanguis minui, nec carnibus auferis uti,
Sed lenius, atqz iumenta licet, si sanguis abundat
Omni mense probe congestis incipio venas:
Sed tres menses, Maius, Iulius, Aprilis,
An quibus emittas, ut Congo hinc, uinas.

De causis Sanguinis emissionis impediendibz

Frigida natura, et frigens regio, dolor ingens,
Abd. laeuatū, coëru, minor atas, atqz senilis,
Morbus prolixus, potus repletio, et Esca
Si fragilis, vel subtilis lenis, Stomachi
Et siccidili n̄ sunt tibi phlebotomandi.
Quid obseruandi

24
Quid observandum tunc phlebotomia.

Hac scienda tibi quando vis phlebotomari,
vel quando minus, fueris vel quando minus,
Vntio, siue lauaerit, et potu, Galia, motu,
debet n' fragili tibi lingua mente ferri.

De Utilitate Emiffionis Sanguinis.

Chilariat tristes, iratos placat amantes,
Ne sint amentes phlebotomia facit.

De Apertura Vena.

Fac plaga larga, medio crure ut cito sumg,
Vt vberig, Libereq' eruo.

Quomodo vivendum post phlebotomia.

Sanguine detracto, sex horis est vigilandus,
Ne somni sumg cadat leuabile corq,
Ne nervi ladas, non est tibi plaga profunda,
Sanguine purgato, n' carpas probring eicq.

Quid vitandum post phlebotomia.

Vnna de cake vitabis cito minute,
Et viles potu phlebotomato homo,
Frigida vitabis, quia sunt inimica minutis,
Fulcrictq' erit minutis ^{mobilis ter,} ~~caue per auras:~~
Spiritu exultat minutis ^{caue per auras:}
Vnibus apta quies, et motu saepe noxiq.
Observationes phlebotomia, s'm
affectu, aetate, et statu.

Principio minus, in autis, et peracutis:
Atatis media multum de sanguine tolle;
sed puer atq; lenax, tolles utraq; parum,
& el tolles duplu, reliquid' h'q; tibi simplu.
In q'q; partib'q; Corpis mittend'q; sangui
quolibet anni t're?

Ætas fer deatras; Autumn'q; Hyem'q; Sinit'q;
Quatuor huc membra hepar, pes, cæca, cor uacuata
Ætas hepar t', ver cæ, licq; s'ro sequetur.
De apertura Saluatella.

Saluatella tibi dat plurima dona minuta
Purgat fæthem, hepar, renes, præcordia, uoc'
Innatural' solit' de corde dulcor'.

De prior Temporib'q; anni.

Temporis æt'ini ieiunia corpora siccant;
Qualibet in mente congest' vomit'q; quoc'q; purgat
Humores nouos. Stomach' quos continet int'q;
ver, Autumn'q; Hyem'q; Ætas dominat' in anno
Tempore uent'ali calid'q; aëi, madid'q;
Et nullu' h'q; meli'q; s'it phlebotomia.

U'q; tunc hoi congest' ueni'q; moderat'q;

Sporis & mot'q; ventrisq; solut'q; sudor,
Balnea, purgantur tunc co'p'a cu' medicinis.

Ætas mox calet, sicca est, nostat' in illa

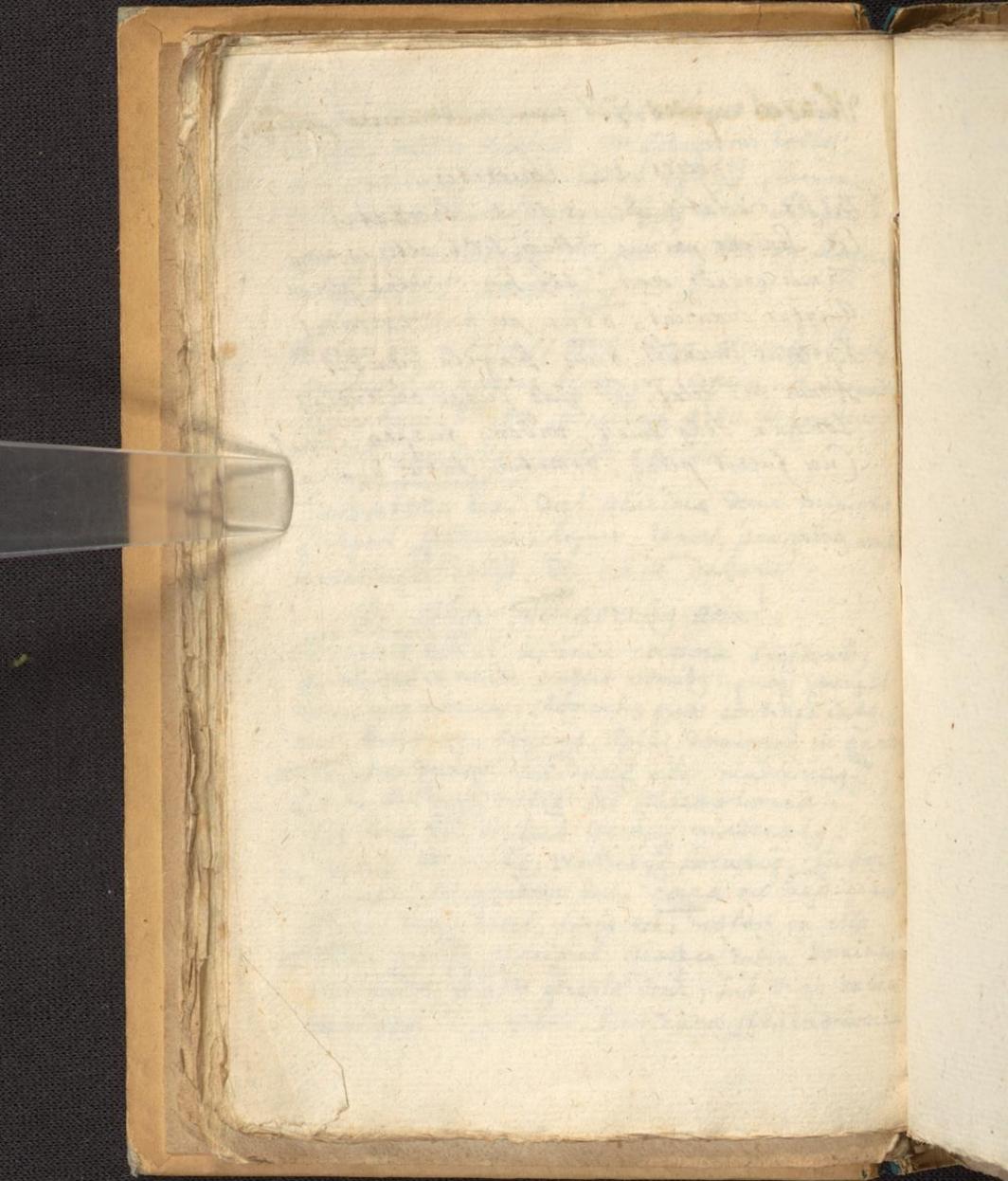
Tunc quoq; præcipuè Cholera rubra dominat'
Humida, quida ferula denr, s'it v'ery extra
Balnea n' prof'nt, s'it' rare phlebotomia

U'it'et' regni
Spe
bis les credat
Et S'p'icos p
T'anus grande
Quitas huan
Septimus mien
Honus nil ce
Lonnun den
Cun fuerit

Utilis est requies, sit cum moderamine potus.

Species v. Ebrietatis.

Bis lex creditis pecies sunt Ebrietatis
 Est Sapiens primus, multam libet alter opimus
 Ternus grande orat, pty sua crimina plorat
 Quintus luaurial, Etus per numina iurat
 Septimus incendiis, suus lingua nendit
 Nonus nil celat, sed quid suis id o'c' reuelat
 Lonnum derg amat, vndeng tarpia clamat
 Cum fuerit pleng, vomitum satur duodeng.

29

30

31

32

1
L
Dordrecht
Magnus
Festus
M. de
C. m. i. a. m.
Feste p.
Dome co.
F. a. u. s. t. i. a.
F. u. n. g. e. c. a.
C. a. l. e. a.
F. r. a. n. c. i. s. c. u. s.
T. e. r. t. i. u. s.

z

P. o. p. u. l. u. s.
S. u. a. d.
P. e. t. r. u. s. e. t.
S. t. i. c. h. u. s.
C. e. l. s. t. r. u. s.
M. i. r. i. c. u. s.
A. p. o. s. t. o. l. u. s.
P. a. u. l. u. s.
C. a. n. p. e. t. e.
M. o. r. a. l. i. t.
I. n. c. i. p. i. t.
S. e. c. u. n. d. u. m.